

2. Ужанський національний природний парк. Поліфункціональне значення / Стойко, С. М. Ред. 2-е вид. – Львів, 2008. – 306 с.

Черепашкові рачки (Ostracoda) водойм Закарпаття

Наталія КОВАЛЬЧУК

Ужгородський національний університет, біологічний факультет, Україна;
e-mail: natalia.kovalchuk@uzhnu.edu.ua

Черепашкові рачки, надклас Oligostraca клас Ostracoda, в Україні залишаються однією з найменш вивчених груп у порівнянні з іншими ракоподібними цього надкласу, що мешкають на дні прісних водойм та у заростях на мілководді. Викопні рачки, мабуть, краще вивчені ніж сучасні. Дуже слабо досліджені вони у водоймах Українських Карпат басейну річки Тиса. Спеціальних досліджень остракод у Закарпатті не проводилося, наявні дані є уривчастими і не дають уявлення про видовий склад та поширення черепашкових рачків у різних типах водойм регіону [1,3]. Одним із результатів вивчення видового складу мікрозообентосу водойм басейну річки Тиса в межах Закарпатської області стало знаходження і 12 видів остракод (див. таблицю).

Видовий склад Ostracoda з водойм Закарпаття

№	Вид	Місцезнаходження у Закарпатті (басейн р. Тиса)
1	<i>Candona candida</i> (O.F.Müller, 1776)	– струмок на торфовому болоті басейну р. Середня Ріка, басейн р. Шопурка; – струмок на болоті під г. Догяска, басейн р. Шопурка; – джерело у с. Кам'яниця, басейн р. Уж; – джерело у с. Стужиця, басейн р. Уг; – джерело у с. Жорнава, басейн р. Уж.
2	<i>Candona protzi</i> Hartwig, 1898	– р. Боржава біля с. Кушниця.
3	<i>Pseudocandona compressa</i> Koch, 1838	– струмок на торфовому болоті «Чорне багно», басейн р. Боржава.
4	<i>Cyclocypris ovum</i> (Jurine, 1820)	– р. Теремля вище с. Синевирська Поляна; – озеро Синевир, басейн р. Теремля; – струмок на торфовому болоті «Чорне багно», басейн р. Боржава; – джерело на болоті «Чорне багно»; – озеро Ворожеска, басейн р. Чорна Тиса; – озеро Герешаска – басейн р. Косівська; – гірська калюжа, перед вододілом Бескид, басейн р. Уж; – ставок у с. Велятино, басейн р. Тиса.
5	<i>Cyclocypris serena</i> Koch, 1838	– болото під скелями Ненески, Мараморош, басейн р. Біла Тиса; – струмок під скелями Ненески, басейн р. Біла Тиса.
6	<i>Cypria lacustris</i> , Sars (1890)	– струмок на торфовому болоті басейну р. Середня Ріка, басейн р. Шопурка; – р. Шопурка; – джерело у с. Стужиця, басейн р. Уг; – джерело у с. Жорнава, басейн р. Уж.
7	<i>Cypria ophthalmica</i> (Jurine, 1820)	– струмок на торфовому болоті басейну р. Середня Ріка, басейн р. Шопурка; – р. Тиса біля с. Велятино; – ставок у с. Велятино, басейн р. Тиса.

Продовження таблиці

8	<i>Cypria reptans</i> Bronstein, 1928	- струмок на торфовому болоті «Чорне багно», басейн р. Боржава; - джерело на болоті «Чорне багно»; - джерело с. Стужиця, басейн р. Уг.
9	<i>Cypridopsis orientalis</i> Bronst., 1947	- струмок басейну р. Богдан нижче г. Менчил; - р. Біла Тиса.
10	<i>Cypridopsis vidua</i> (O.F. Müller 1776)	- озеро Синевир, басейн р. Теремля; - р. Уж у м. Ужгород.
11	<i>Cypridopsis parva</i> G.W. Müller, 1900	- озеро Синевир, басейн р. Теремля.
12	<i>Ilyocypris decipiens</i> Masi, 1905	- р. Тиса біля с. Велянино.

У таблиці наведено тільки визначених до виду остракод. Ці види були виявлені під час обробки 115 проб мікрозообентосу: 44-х проб з річок, 19 – з струмків в межах систем гірських боліт, 29 – з джерел, 11 – з гірських озер, 9 – з гірських струмків. 2 проби були відібрані з тимчасових водойм (калюжі) в горах і 1 – із ставка. Відмітимо, що у більшості проб з річок та струмків у верхів'ях річок, представники остракод були відсутні – знайдені, відповідно всього у 16% та 22% від відібраних проб. Нестійкість донних біотопів карпатських річок (кам'янисте дно, швидка течія) не сприяють розвитку остракод. Чисельність їх у річках коливалася в межах 7,5–20 тис. екз./м². Частіше зустрічалися рачки у струмках гірських болотних систем – 37% проб та гірських озерах – 27% проб. У гірських джерелах остракоди зустрічалися рідше – 14% проб, чисельність рачків становила 13–32 тис. екз./м². У цій роботі ми не аналізували типи джерел, їх гідрологічні та екологічні характеристики. А біотопічні особливості цих водойм мають велике значення для остракод. Можемо відмітити, що у досліджених нами джерелах карпатської частини басейну Дністра, остракоди зустрічалися частіше, чисельність рачків також була вищою [2].

Більшість знайдених нами видів остракод відома для країн Європи та Азії. Останнім часом проводиться ревізія та уточнення видових назв, наводяться назви синоніми. Подальше поглиблене вивчення остракод необхідне для визначення ролі певних видів як біоіндикаторів стану природних вод.

1. Полищук В.В., Гарасевич И.Г. Биogeографические аспекты изучения водоемов бассейна Дуная в пределах СССР. – Киев: Наукова думка, 1986. – 212 с.
2. Ковальчук Н.Є. Нижчі ракоподібні (Entomostraca) Українських Карпат // Науковий вісник УжНУ, Ужгород, 2006, Серія: Біологія, № 19. – С. 171-178.
3. Ковальчук Н.Є. До вивчення остракод Карпат в межах України // Охорона та раціональне використання природних ресурсів Українських Карпат (тези доповідей регіональної науково-практичної конференції, 23–25 травня 2008 р. с. Колочава. – Ужгород, 2008. – С. 59-60.

Іхтіофауна басейну річки Уж у межах України та її зміни за останнє століття

Федір КУРТЯК

Ужгородський національний університет, біологічний факультет, Україна; e-mail: fedirkurtyak@gmail.com

Річка Уж – притока річки Лаборець. Довжина її в межах України 112,8 км, площа водозбору біля Держкордону 1996 км², а в межах України 1582 км². Басейн річки розміщується на відрігах Карпат і тільки вище м. Ужгорода виходить на рівнину. (Турянин, 1982). Своєрідні умови існування, насамперед гірський характер місцевості, швидка течія та інші особливості гідрологічного режиму, висока насиченість води киснем та бідність на біогени, кам'янисті, рідше піщані чи мулисті ґрунти, разом з слабким розвитком у воді рослин, бідністю планктону,